

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲՅՈՒՐՈ

ՀԱՄԱՐ 15
2026

ԴԱՏԱԿԱՆ ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՔՐԵԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Հիմնադրված է 2019 թվականին
2021թ-ից պարբերական ընդգրկված է ՀՀ բարձրագույն որակավորման կոմիտեի
կողմից հաստատված ատենախոսությունների հիմնական արդյունքների և դրույթների
հրատարակման համար ընդունելի պարբերական գիտական հրատարակությունների
ցուցակում

Խմբագրական խորհուրդ
Գլխավոր խմբագիր
Ա.Ն. Հովսեփյան

Պատասխանատու քարտուղար
Ա.Թ. Մոսիկյան

Խմբագրական խորհրդի անդամներ

Ա.Վ. Աղասյան	Ռ.Վ. Աղուզումցյան
Ա.Ի. Ուսով (Ռուսաստան)	Ա.Պ. Գահնապետյան
Ա.Ն. Կյուև (Ուկրաինա)	Վ.Գ. Ենգիբարյան
Վ.Բ. Շաբանով (Բելառուս)	Ի.Ա. Մորոզ (Բելառուս)
Օ.Գ. Դյակոնովա (Ռուսաստան)	Ս.Պ. Ժդանով (Ռուսաստան)
Ա.Պ. Ղուկասյան	Ա.Ս. Չախոյան
Ս.Ա. Մինասյան	Ա.Գ. Ռուվին (Ուկրաինա)
Պ.Ս. Ոսկանյան	Դ.Ն. Վիեռա (Պորտուգալիա)
Ա.Վ. Պապոյան	Վ.Գ. Սահակյան

Խմբագրական կոլեգիա

Պ.Ս. Ոսկանյան	Ա.Թ. Մոսիկյան
Կ.Հ. Մամիկոնյան	Լ.Ա. Ավոյան
Ա.Մ. Գասպարյան	Ս.Ա. Առուստամյան
Թ.Վ. Մելքոնյան	Ա.Տ. Մարտիրոսյան

ԵՐԵՎԱՆ • 2026 • 15

© Փորձաքննությունների ազգային բյուրո

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
НАЦИОНАЛЬНОЕ БЮРО ЭКСПЕРТИЗ

НОМЕР 15
2026

АРМЯНСКИЙ ЖУРНАЛ
СУДЕБНОЙ ЭКСПЕРТИЗЫ И КРИМИНАЛИСТИКИ

Основан в 2019 году

С 2021 года журнал включён в перечень научных изданий, допущенных Высшей аттестационной комиссией Республики Армения, для опубликования основных научных результатов и положений диссертаций

Редакционный совет
Главный редактор
Овсепян А.Н.

Ответственный секретарь
Мосикян А.Т.

Члены редакционного совета

Агасян А.В.	Агузумцян Р.В.
Усов А.И. (Россия)	Гахнапетян А.П.
Клюев А.Н. (Украина)	Енгибарян В.Г.
Шабанов В.Б. (Беларусь)	Мороз И.А. (Беларусь)
Дьяконова О.Г. (Россия)	Жданов С.П. (Россия)
Гукасян А.П.	Чахоян А.С.
Минасян С.А.	Рувин А.Г. (Украина)
Восканян П.С.	Виейра Д.Н. (Португалия)
Папоян А.В.	Саакян В.Г.

Редакционная коллегия

Восканян П.С.	Мосикян А.Т.
Мамиконян К.О.	Авоян Л.А.
Гаспарян А.М.	Арустамян С.А.
Мелконян Т.В.	Мартirosян А.Т.

ЕРЕВАН · 2026 · 15

© Национальное бюро экспертиз

REPUBLIC OF ARMENIA
NATIONAL BUREAU OF EXPERTISES

NUMBER 15
2026

ARMENIAN JOURNAL OF FORENSIC EXPERTISE AND
CRIMINALISTICS

Founded in 2019

Since 2021 the journal has been included in the list of periodical publications acceptable for publication of dissertation results and provisions approved by the Supreme Certifying Commission of the Republic of Armenia

Editorial Board

Editor-in-Chief

A.N. Hovsepyan

Assistant editor

A.T. Mosikyan

Members of Editorial Board

A.V. Aghasyan	R.V. Aghuzumtsyan
A.I. Usov (Russia)	A.P. Gahnapetyan
O.N. Kliuiev (Ukraine)	V.G. Yengibaryan
V.B. Shabanov (Belarus)	I.A. Moroz (Belarus)
O.G. Dyakonova (Russia)	S.P. Zhdanov (Russia)
A.P. Ghukasyan	A.S. Chakhoyan
S.A. Minasyan	A.G. Ruvin (Ukraine)
P.S. Voskanyan	D.N. Viera (Portugal)
A.V. Papoyan	V.G. Sahakyan

Editorial team

P.S. Voskanyan	A.T. Mosikyan
K.H. Mamikonyan	L.A. Avoyan
A.M. Gasparyan	S.A. Arustamyan
T.V. Melqonyan	A.T. Martirosyan

YEREVAN · 2026 · 15

© National Bureau of Expertises

Հարգելի՛ ընթերցող,

Ձեզ ենք ներկայացնում «Դատական փորձաքննության և քրեագիտության հայկական հանդես» գիտական պարբերականի հերթական՝ 15-րդ համարը, որում ամփոփված են դատական փորձաքննության և քրեագիտության բնագավառների արդիական տեսամեթոդաբանական, իրավակիրառական և նեղ մասնագիտական հիմնախնդիրներին նվիրված գիտական հետազոտություններ: Համարում ընդգրկված աշխատանքներն արտացոլում են ոլորտի գիտական մտքի զարգացման արդի միտումները՝ միաժամանակ նպաստելով դատափորձագիտական գործունեության և քրեագիտական ապահովման

համակարգի տեսական ու գործնական հիմնահարցերի գիտական ընկալման խորացմանը:

Սույն համարում ներկայացված հոդվածներն անդրադառնում են թվային փոխակերպումների և տեխնոլոգիական առաջընթացի պայմաններում հանցավորության նոր դրսևորումների բացահայտման, քննության և ապացուցման գործընթացների կատարելագործման հիմնախնդիրներին՝ մարդու հիմնարար իրավունքների, արդար դատաքննության սկզբունքի և դատավարական երաշխիքների ապահովման համատեքստում: Հատուկ ուշադրություն է դարձվել մասնագիտական գործունեության շրջանակներում կատարվող իրավախախտումների քրեաիրավական և քրեագիտական բնութագրմանը, ինչպես նաև դրանց արդյունավետ կանխարգելման և բացահայտման գործիքակազմի կատարելագործման հարցերին: Գիտական վերլուծության առարկա են դարձել նաև ֆինանսատնտեսական բնույթի իրավախախտումների, մասնավորապես՝ ֆինանսական բուրգերի ձևավորման, գործունեության և բացահայտման օրինաչափությունները, դրանց կանխարգելման իրավական և տնտեսագիտական մեխանիզմները: Միաժամանակ քննարկվել են դատավարական ապացույցների թույլատրելիության, վերաբերելիության և արժանահավատության գնահատման չափանիշներին, ինչպես նաև դատափորձագիտական և քրեագիտական նորագույն տեխնոլոգիաների ներդրման ու կիրառման հեռանկարներին վերաբերող հարցեր: Համարում տեղ են գտել նաև բնապահպանական իրավունքի կիրառական հիմնախնդիրներին, հասարակական տարբեր երևույթների քրեագիտական գնահատմանը, ինչպես նաև հանցավոր վարքագիծ դրսևորող անձանց սոցիալ-հոգեբանական և քրեագիտական բնութագրերի ուսումնասիրությանը նվիրված հետազոտություններ, որոնք առանձնանում են միջգիտակարգային մոտեցմամբ և գործնական նշանակությամբ:

Պարբերականի խմբագրական խորհուրդը, կարևորելով գիտական արդյունքների տարածման, մասնագիտական երկխոսության զարգացման և միջազգային գիտական համագործակցության ընդլայնման անհրաժեշտությունը, շարունակաբար նպաստում է արդիական և բարձր գիտական չափանիշներին համապատասխանող հետազոտությունների հրապարակմանը՝ ձևավորելով մասնագիտական գիտական հաղորդակցության արդյունավետ հարթակ:

Հուսով ենք, որ սույն համարում հրապարակված գիտական աշխատանքները կնպաստեն դատական փորձաքննության, քրեագիտության և հարակից գիտակարգերի հետազա զարգացմանը, ինչպես նաև կիսթանեն նոր գիտական հետազոտությունների իրականացումն ու մասնագիտական քննարկումների ընդլայնումը:

Հարգանքով՝

Բժշկական գիտությունների թեկնածու Ա.Ն. Հովսեփյան

Уважаемый читатель,

Представляем вашему вниманию пятнадцатый выпуск научного периодического издания “Армянский журнал судебной экспертизы и криминалистики”, в котором представлены результаты исследований, посвящённых актуальным теоретическим, методологическим, правовым и прикладным вопросам судебной экспертизы, криминалистики и смежных научных дисциплин.

Материалы номера отражают современные тенденции развития научной мысли, направленные на углубление теоретического осмысления и совершенствование практических механизмов экспертной и правоохранительной деятельности. Представленные публикации охватывают широкий спектр проблем, имеющих важное значение для дальнейшего развития судебно-экспертной науки, криминалистики и правоприменительной практики.

Особое внимание в настоящем выпуске уделено вопросам выявления и исследования новых форм преступности, возникающих в условиях цифровой трансформации общества и стремительного технологического прогресса. Авторы рассматривают актуальные направления совершенствования процессов расследования и доказывания с учётом необходимости обеспечения основных прав и свобод человека, соблюдения принципа справедливого судебного разбирательства и процессуальных гарантий участников судопроизводства.

Значительное место в номере занимают исследования, посвящённые криминалистической и криминологической характеристике правонарушений, совершаемых в профессиональной сфере, а также разработке эффективных механизмов их предупреждения, выявления и противодействия. Предметом научного анализа стали закономерности формирования, функционирования и выявления финансово-экономических правонарушений, включая изучение правовых, организационных и экономических инструментов их профилактики и пресечения. В центре внимания авторов находятся также вопросы оценки допустимости, относимости и достоверности судебных доказательств, перспективы внедрения инновационных экспертных технологий и современные подходы к использованию достижений науки и техники в судебно-экспертной деятельности. Отдельные публикации посвящены актуальным аспектам экологического права, исследованию социальных явлений с криминологических позиций, а также анализу социально-психологических и криминологических характеристик лиц, проявляющих различные формы девиантного и криминального поведения.

Редакция журнала последовательно поддерживает распространение научных знаний, развитие профессионального диалога и укрепление международного научного сотрудничества. Мы стремимся создавать авторитетную научную площадку для обмена опытом, обсуждения актуальных проблем и публикации исследований, соответствующих высоким академическим стандартам и требованиям современной науки.

Выражаем уверенность, что материалы, опубликованные в настоящем выпуске, будут способствовать дальнейшему развитию судебной экспертизы, криминалистики и смежных отраслей знаний, послужат основой для новых научных исследований и стимулируют конструктивную профессиональную дискуссию в международном научном сообществе.

С уважением,

Кандидат медицинских наук Овсепян А. Н.

Dear Reader,

We are pleased to present the 15th issue of the scientific periodical *Armenian Journal of Forensic Expertise and Criminalistics*, which brings together scholarly studies devoted to contemporary theoretical, methodological, legal and specialized issues in the fields of forensic science and criminalistics. The works included in this issue reflect current trends in the development of scientific thought within these disciplines, while contributing to a deeper understanding of the theoretical and practical challenges associated with forensic expert activities and the criminalistic support system.

The articles presented in this issue address the challenges of improving the detection, investigation, and evidentiary processes related to new forms of criminal activity emerging in the context of digital transformation and technological advancement. These issues are examined with due regard to the protection of fundamental human rights, the principle of a fair trial, and procedural safeguards.

Particular attention is devoted to the criminal-law and criminalistic characterization of offenses committed within the framework of professional activities, as well as to the enhancement of mechanisms for their effective prevention and detection.

The issue also explores patterns associated with financial and economic offenses, particularly the formation, operation, and exposure of financial pyramid schemes, along with the legal and economic mechanisms aimed at their prevention. In addition, the authors discuss criteria for assessing the admissibility, relevance, and reliability of procedural evidence, as well as the prospects for introducing and applying advanced forensic and criminalistic technologies.

The journal further includes studies dedicated to practical issues in environmental law, the criminalistic assessment of various social phenomena, and the examination of the socio-psychological and criminalistic characteristics of individuals exhibiting criminal behavior. These studies are distinguished by their interdisciplinary approach and practical significance.

Recognizing the importance of disseminating scientific results, fostering professional dialogue, and expanding international scientific cooperation, the Editorial Board remains committed to publishing research that meets contemporary academic standards, thereby creating an effective platform for professional scientific communication.

We hope that the scientific works published in this issue will contribute to the further development of forensic expertise, criminalistics, and related disciplines, while encouraging new research initiatives and broader professional discussions.

Sincerely,
Argam Hovsepyan, PhD

